

Utrecht

De arbeidsmarkt in het voortgezet onderwijs is in belangrijke mate een regionale arbeidsmarkt. Dit betekent dat ontwikkelingen in de ene regio niet per definitie hetzelfde zijn als in een andere regio. Voor de sector is het daarom van belang niet enkel zicht te hebben op landelijke ontwikkelingen, maar ook een duidelijk beeld te hebben van ontwikkelingen in de regio. Om de sector hierin te ondersteunen heeft Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voortgezet onderwijs, achttien regionale arbeidsmarktanalyses opgesteld. Hierin worden cijfermatige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in het voortgezet onderwijs op regionaal niveau inzichtelijk gemaakt. Er zijn veertien regionale arbeidsmarktanalyses beschikbaar en vier analyses gericht op de G4. Samen bieden deze analyses een landelijke dekking. In deze regionale arbeidsmarktanalyse wordt ingegaan op de arbeidsmarkt in de stad Utrecht.

Ontwikkeling aantal leerlingen, 2012 - 2016

Bron: Scenariomodel-VO

+17,4%

Prognose aantal leerlingen, 2017 - 2021

Bron: Scenariomodel-VO

+12,6%

inclusief vavo leerlingen en inclusief lwoo

Tussen 2012 en 2016 is het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs landelijk gezien met ruim 5 procent toegenomen. Ook in Utrecht zien we in deze periode een toename van het aantal leerlingen. Tussen 2012 en 2016 nam het aantal leerlingen in deze stad met ruim 17 procent toe, tot 13.864 leerlingen in 2016. Niet op elke schoolsoort nam het aantal leerlingen in dezelfde mate toe. Het aantal leerlingen is het sterkst toegenomen op het vmbo-kl (circa 46 procent). Op het vmbo-gl nam het aantal leerlingen juist af (ongeveer 4 procent).

Na de krimp in het basisonderwijs zal ook het voortgezet onderwijs de komende jaren te maken krijgen met een teruglopend aantal leerlingen. Landelijk wordt tussen 2017 en 2021 een daling van bijna 5 procent verwacht. In tegenstelling tot het landelijke beeld zal het aantal leerlingen in Utrecht nog wel toenemen, tot 15.921 leerlingen in 2021. Dit komt neer op een stijging van zo'n 13 procent. Kijkend naar de verschillende schoolsoorten wordt op het vmbo-gl de sterkste groei verwacht (31 procent).

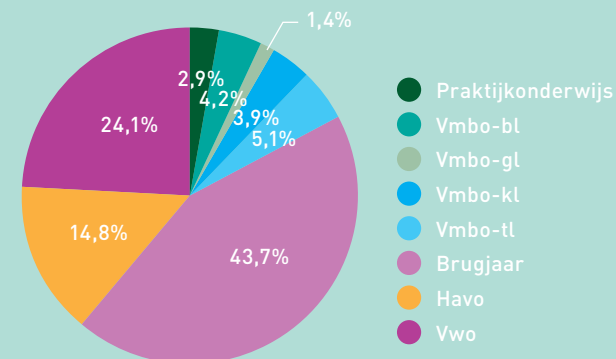
Toename aantal leerlingen

De ontwikkeling van het aantal leerlingen is een belangrijke indicator voor de vraag naar onderwijspersoneel. De behoefte aan personeel wordt onder andere bepaald door de ontwikkeling van het aantal leerlingen, de uitstroom van personeel en personeel dat van functie wisselt of de aanstellingsomvang aanpast. Ook andere factoren, zoals de organisatie van het werk en de ratio tussen het aantal leerlingen en het personeel, spelen een rol.

Aandeel leerlingen naar schoolsoort, 2016

Bron: Scenariomodel-VO

inclusief vavo leerlingen en inclusief lwoo

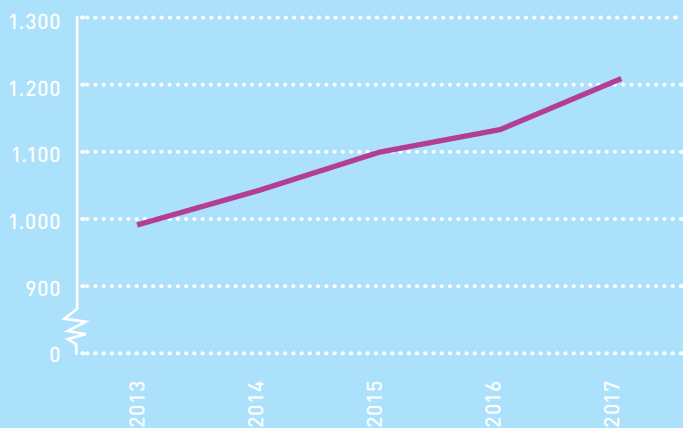

Werkgelegenheid stijgt

In Utrecht werken in 2017 bijna 1.600 personen in het voortgezet onderwijs. Samen werken zij 1.217 fte. Ten opzichte van 2013 is het aantal fte in deze stad met circa 22 procent gestegen. Ook het aantal werkzame personen nam in deze periode toe, in totaal met bijna 25 procent. In Nederland is het aantal fte in dezelfde periode minder dan 1 procent toegenomen, terwijl het aantal werkzame personen met 1,4 procent is toegenomen.

Ontwikkeling werkgelegenheid (in fte), 2013 - 2017

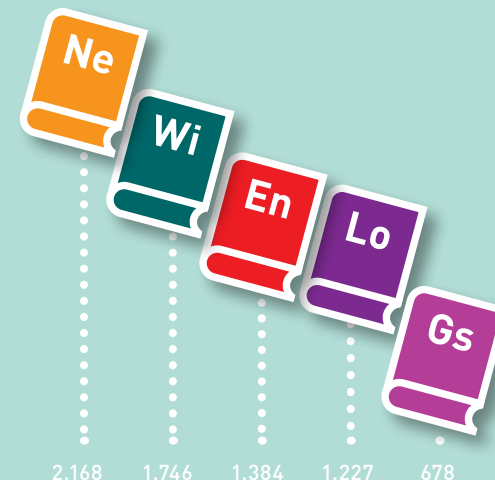
Bron: DUO

In Utrecht worden in totaal 17.068 lesuren gedoceerd.¹ Het grootste aandeel hiervan wordt gedoceerd op het vmbo. Dit zegt echter niet dat in deze stad veel vmbo-leerlingen wonen: het aandeel vmbo-leerlingen wordt namelijk bepaald door het aantal schoolvestigingen die in de stad dit onderwijstype aanbieden. Ook in Nederland wordt het grootste aandeel lesuren (circa 45 procent) gedoceerd op het vmbo. In Utrecht worden de meeste lesuren gedoceerd voor de vakken Nederlands, wiskunde en Engels.

Top 5: Avo-vakken met hoogste aantal lesuren, 2016

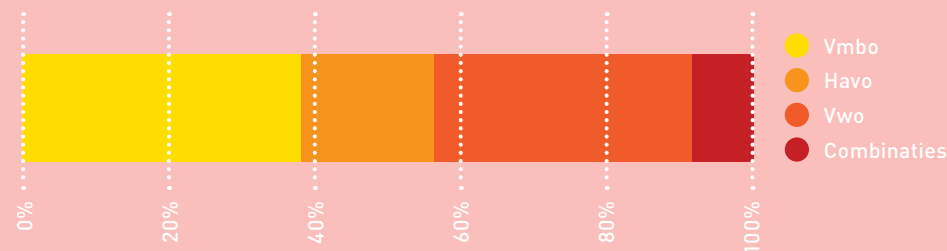
Bron: IPTO, CentERdata

exclusief praktijkonderwijs en isk

Aandeel lesuren naar schoolsoort, 2016

Bron: IPTO, CentERdata

exclusief praktijkonderwijs en isk

¹ Gebaseerd op cijfers met peildatum 1 oktober 2016.

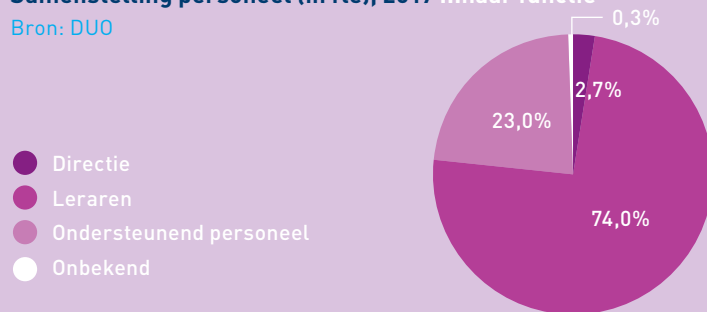

Samenstelling personeel

Het onderwijs is een relatief vergrijsde sector. Dat geldt ook voor het voortgezet onderwijs. Gemiddeld is in Nederland bijna 29 procent van de leraren² een 55-plusser. In Utrecht is een kleiner aandeel van de leraren 55-plus: bijna 22 procent in 2017. In deze stad, maar ook in Nederland, is vooral onder het directiepersoneel een groot aandeel 55-plussers werkzaam.

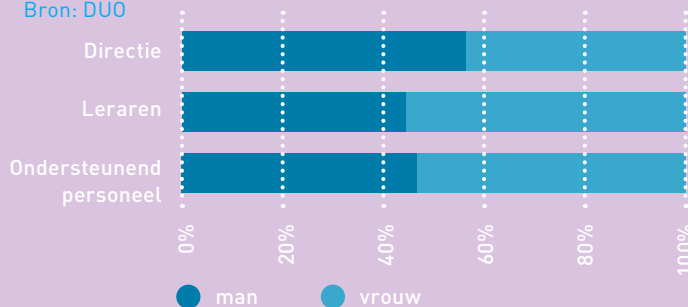
Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar functie

Bron: DUO

Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar geslacht

Bron: DUO

Het onderwijs staat ook bekend als een sector waar relatief veel vrouwen werken. In het voortgezet onderwijs is hier in mindere mate sprake van dan in het primair onderwijs. In Nederland is iets minder dan de helft van de leraren in het voortgezet onderwijs vrouw (ruim 49 procent), terwijl onder het directiepersoneel een ruime minderheid van het personeel vrouw is (33 procent). Dit beeld zien we ook in Utrecht: 55,6 procent van de leraren en 43,7 procent van het directiepersoneel is vrouw.

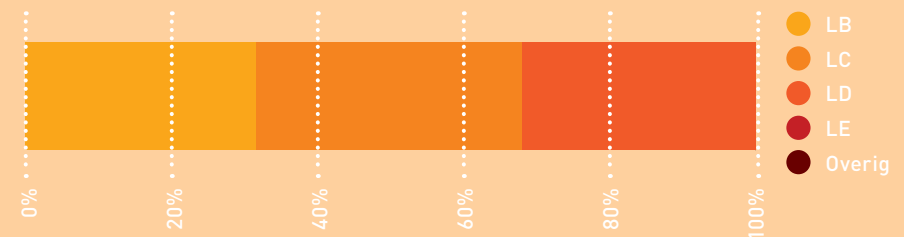
Een ruime meerderheid van het personeel in Utrecht, 74 procent, is werkzaam als leraar. Het overige personeel is werkzaam als onderwijsondersteunend personeel (23 procent) of als directiepersoneel (bijna 3 procent). Ter vergelijking: in Nederland is 72,5 procent van het personeel werkzaam als leraar, circa 24 procent als onderwijsondersteunend personeel en ruim 3 procent als directiepersoneel.

In Utrecht werkt een meerderheid van het personeel op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte (57 procent). Dit zien we vooral bij het directiepersoneel, waar ruim 94 procent werkt op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte. Dit komt redelijk overeen met het landelijke beeld. In Nederland werkt ruim 62 procent van het personeel en bijna 96 procent van het directiepersoneel op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte.

Een ruime meerderheid van het personeel in Utrecht, 74 procent, heeft een vast dienstverband. Dit is wel lager dan het landelijk gemiddelde. In vergelijking met het directiepersoneel hebben leraren en ondersteuners in deze stad iets vaker een tijdelijk dienstverband. In 2017 heeft 24 procent van het ondersteunend personeel en ruim 26 procent van de leraren een tijdelijk dienstverband.

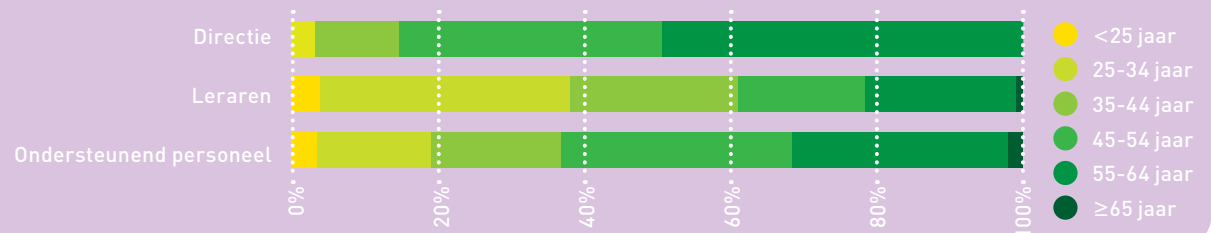
Functiemix: aandeel leraren per salarisschaal (in fte), 2016

Bron: Min. OCW

Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar leeftijd

Bron: DUO

² De gegevens over leraren in het onderdeel 'samenstelling personeel' zijn inclusief gegevens over LIO's.

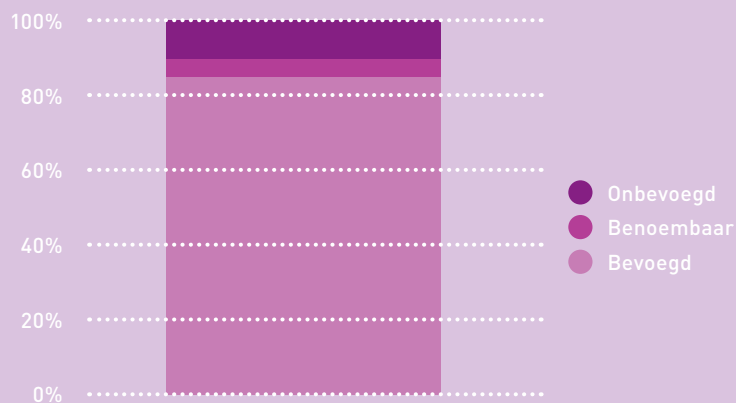
Meeste lesuren bevoegd gegeven

In 2016 wordt zo'n 87 procent van alle lesuren in Nederland bevoegd gegeven.³ In Utrecht wordt minder vaak bevoegd lesgegeven, namelijk zo'n 85 procent van alle lesuren.

Wanneer in meer detail gekeken wordt naar het aandeel onbevoegd gegeven lesuren, dan is te zien dat in Utrecht het grootste aandeel onbevoegd gegeven lesuren wordt gedoceerd op het vmbo (zo'n 22 procent), gevolgd door combinaties (circa 20 procent).

Aandeel bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lessen, 2016

Bron: IPTO, CentERdata

exclusief praktijkonderwijs en isk

Instroom van leraren via lerarenopleiding

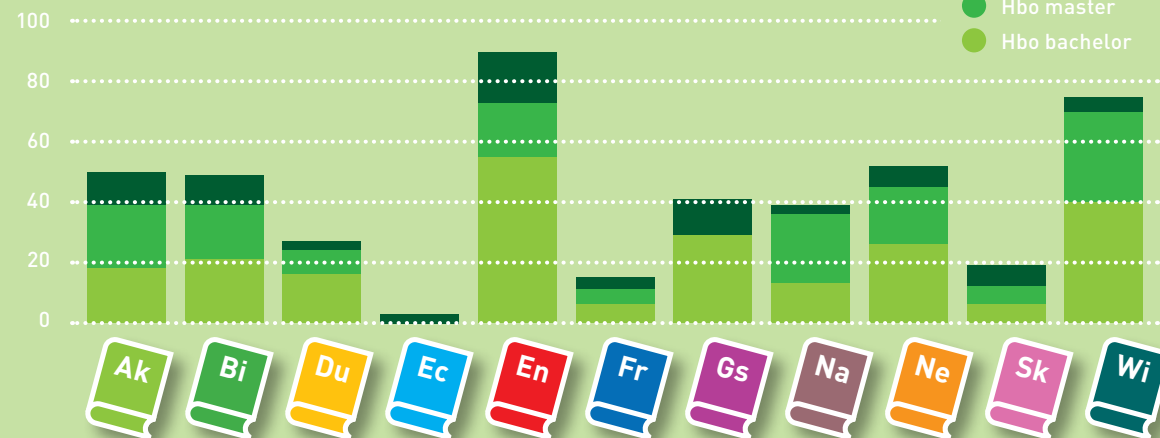
Voor de instroom van nieuwe leraren zijn scholen primair aangewezen op de lerarenopleidingen. Belangrijk is daarbij voor welke vakken leraren worden opgeleid. Het aantal gediplomeerden kan per vak, maar ook per graadgebied, verschillen. Op hogescholen en universiteiten in Utrecht⁴ zijn in 2016 de meeste studenten afgestudeerd als leraar Engels (90 gediplomeerden). Hierna volgen de opleidingen tot leraar wiskunde en leraar Nederlands. Landelijk gezien zijn Engels, Nederlands en economie populaire vakken. Afgestudeerden volgen vooral hbo bachelor opleidingen en in mindere mate een hbo master of universitaire lerarenopleiding. Dat zien we zowel in deze stad als in Nederland.

Ook afgestudeerden uit andere regio's kunnen naar Utrecht komen om te werken als leraar. Bovendien kunnen afgestudeerden uit de stad ervoor kiezen in een andere regio te gaan werken of kunnen zij kiezen voor een baan in een andere sector. Het aantal afgestudeerden dat daadwerkelijk beschikbaar is als leraar kan daardoor hoger of lager uitvallen dan het aantal afgestudeerden in de stad. In de andere regionale arbeidsmarktanalyses vindt u een overzicht van afgestudeerden in aangrenzende regio's.

Aantal gediplomeerden lerarenopleidingen, 2016

Bron: DUO en Vereniging Hogescholen

Deze cijfers zijn gebaseerd op gegevens van de volgende hogescholen/universiteiten: Hogeschool Utrecht, Utrecht; Universiteit Utrecht

³ Dit betreft alle lesuren waarvoor een bevoegdheid kan worden vastgesteld.

⁴ De gegevens over het aantal gediplomeerden per hogeschool zijn gebaseerd op de vestigingsgemeente van de hogeschool. Een hogeschool kan meerdere vestigingen hebben in verschillende gemeenten. Om dit zo gedetailleerd mogelijk in beeld te brengen, wordt gekeken naar de gemeente waar elke vestiging is gevestigd. De gegevens over de ulo's kunnen niet op dit detailniveau ontsloten worden. Er worden, omwille van de overzichtelijkheid, geen gegevens gepresenteerd van hogescholen of universiteiten in andere regio's. Ook worden er alleen gegevens gepresenteerd van een

aantal geselecteerde vakken. Dit betekent dat er ook voor andere vakken lerarenopleidingen kunnen zijn. Ook zijn er opleidingen met daarin een afstudeerrichting tot leraar of waarvan de afstudeerrichting leidt tot een bevoegdheid. Dit geldt bijvoorbeeld voor opleidingen zoals de educatieve master Geesteswetenschappen en Educatie en Communicatie in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. Omdat niet uit de cijfers kan worden herleid welke afstudeerrichting wordt gekozen, worden deze opleidingen in deze infographic buiten beschouwing gelaten.

Verwachte tekorten aan leraren

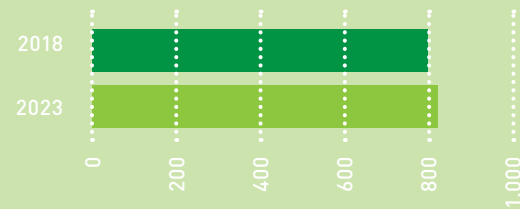
De werkgelegenheid voor leraren in Nederland zal de komende jaren dalen. In totaal wordt tussen 2018 en 2023 een daling van zo'n 5 procent verwacht. In tegenstelling tot het landelijke beeld zal de werkgelegenheid in de stad Utrecht wel toenemen, tot 819 fte in 2023. Dit komt neer op een stijging van bijna 3 procent.

Ondanks de dalende werkgelegenheid in Nederland zijn er de komende jaren toch tekorten aan leraren te verwachten. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat leraren uitstromen, bijvoorbeeld naar pensioen, terwijl de instroom van nieuwe leraren beperkt is. Wel zijn er regionale verschillen en verschillen per vak.

Kijken we in meer detail naar de situatie in Utrecht, dan zien we dat hier sprake is van een licht dalende vervangingsvraag⁵. Tussen 2018 en 2023 daalt de vervangingsvraag van 55 fte naar 50 fte. Maar ook de instroom van leraren, vanuit de lerarenopleidingen of vanuit de stille reserve, daalt in deze periode, van 64 fte tot 51 fte. Gecombineerd met de ontwikkeling van de werkgelegenheid betekent dit dat de onvervulde vraag⁶ voor leraren in Utrecht, bij ongewijzigd beleid, zal toenemen. In 2018 wordt in Utrecht een tekort van 13 fte verwacht. Dit loopt op tot een tekort van 24 fte in 2023. Ook in Nederland neemt de onvervulde vraag in deze periode toe, van 404 fte in 2018 tot 789 fte in 2023.

Prognose werkgelegenheid leraren (in fte)

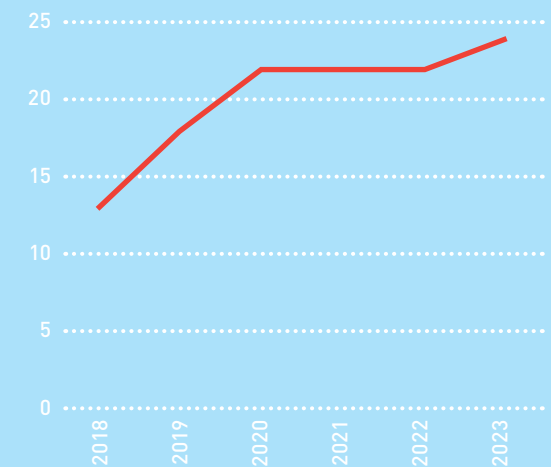
Bron: Mirror, CentERdata

exclusief seniorenregeling en in een situatie zonder onvervulde vraag

Prognose onvervulde vraag leraren (in fte)

Bron: Mirror, CentERdata

⁵ Dit is de vraag naar nieuwe leraren die optreedt omdat personen uit de sector stromen (pensioen of anderszins), minder gaan werken (inclusief verandering in gebruik van de seniorenregeling), of een andere functie binnen de sector gaan bekleden. In het algemeen is de uitstroom uit de sector veruit de grootste component van de vervangingsvraag.

⁶ Dit is de onvervulde werkgelegenheid die resteert na instroom. Daarbij geldt: verandering onvervulde vraag = verandering werkgelegenheid + vervangingsvraag - instroom.

Meer informatie over de arbeidsmarkt?

Voion helpt de vo-sector bij het realiseren van een goed werkende en toekomstbestendige arbeidsmarkt met voldoende en goed gekwalificeerd personeel. Op onze website www.voion.nl vindt u meer arbeidsmarktgegevens en informatie over de projecten en activiteiten van Voion op dit terrein.

Toekomstscenario's

Wilt u weten welke gevolgen recente ontwikkelingen, zoals leerlingendaling, hebben voor uw meerjarenbegroting, formatie en de huisvesting van uw school? Op www.scenariomodel-vo.nl rekent u eenvoudig verschillende scenario's door.

Vragen of advies nodig?

Heeft u een vraag naar aanleiding van de regionale arbeidsmarktanalyses? Of wilt u meer informatie op het gebied van Arbeidsmarkt & mobiliteit? De regioadviseurs van Voion helpen u graag verder. Bel 070-376 5756 of stuur een e-mail naar info@voion.nl.

Over Voion

Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voor het voortgezet onderwijs, zet zich in om samen met scholen vraagstukken op te lossen op het gebied van arbeidsmarkt, loopbaan, professionalisering en veilig, gezond en vitaal werken. Voion ondersteunt schoolbesturen, directies, P&O'ers, mr-en, arbocoördinatoren, maar ook docenten, oop'ers en sociale partners. Voion ontsluit kennis, doet onderzoek, ontwikkelt nieuwe instrumenten en adviseert en begeleidt scholen in (pilot)projecten. Ook initieert en faciliteert Voion netwerken op verschillende niveaus, publiceert good practices en biedt trainingen aan. Voion werkt voor en samen met werkgevers en werknemers in het voortgezet onderwijs, en wordt bestuurd door de sociale partners in het voortgezet onderwijs.

Disclaimer

Voion is zich volledig bewust van de taak zo betrouwbaar mogelijke informatie te verzorgen. Deze infographic is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Niettemin kan zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventueel voorkomende onjuistheden.

Voion

Postbus 556
2501 CN Den Haag
Tel: 070-376 5756
e-mail: info@voion.nl
www.voion.nl

